

מחודדים

ת"ר ושנתם שיהיו זברי תורה מחודדים בפ"ך (קידושין 5.)

מערכת: 073-249-0403

sikumhadaf12@gmail.com

לע"נ

הגה"ח ר' פינחס רוזנבוים זצ"ל

נלב"ע כ"ד ניסן תשע"ז

גליון 239

חדש! התרומות מוכרות לצורכי מס לפי סעיף 46

מסכת יבמות

יבמות דף ב'. יום ד' פרשת ויקרא - ו' אדר ב' תשפ"ב

דף ב' - ע"א

משנה. ט"ו עריות שנפלו לפני ליבום - פטורות מן החליצה ומן היבום. גם צרות עריות אלו פטורות מן החליצה ומן היבום, שאם הייתה אחת מהעריות נשואות לאחיו, ולו אשה אחרת, ומת, כשם שהערוה פטורה מן היבום כך צרתה פטורה, ואסורה על היבם מדין אשת אח (כדלהלן דף ג').

אלו הם ט"ו העריות הפטורות מיבום ופטורות צרותיהם: בתו מאנוסתו, בת בתו, בת בנו, בת אשתו, בת בן אשתו, בת בת אשתו, חמותו, אביו חמותו, אם חמיו, אחותו מאמו, אחות אמו, אחות אשתו, אשת אחיו מאמו (שמת ונשאה אחר כך אחיו מאביו, ומת), אשת אחיו שלא היה בעולמו - שיבמה אחיו שהיה בעולמו של ראשון, ועתה נפלה לפני אחיו שנולד אחר שמת אח הראשון, כלתו.

הלכה צרת הערוה ונתייבמה לאחיו השני, ולו אשה אחרת, ומת, כשם שצרת הערוה פטורה כך צרת צרתה פטורה, וכן צרות צרות צרותיהן עד עולם.

דף ב' - ע"ב

מתה הערוה קודם שמת היבם, או שמיאנה או שנתגרשה או שנמצאת איילונית, ולאחר כן מת היבם, צרותיה מותרות, ואי אתה יכול לומר בחמותו ובאם חמותו ובאם חמיו שנמצאו איילונית או שמיאנו שהרי כבר ילדו מאחר קודם שנישאו לאחיו.

כל ערוה שהיא קטנה ויכולה לזנות ולא מיאנה, ומת בעלה, צרתה חולצת - שהרי לא היו קידושי הערוה אלא מדרבנן, אך לא מתייבמת - שנראית כצרת ערוה.

המקור שערובה אינה מתייבמת הוא מהפסוק הנאמר לגבי אחות אשה, והקשו שאם כן היה צריך התנא להתחיל באחות אשה קודם שאר העריות.

אין לומר שהתנא פירט העריות לפי חומרת עונשם, ולכן פתח בבתו שהיא בשריפה וכדעת רבי שמעון ששריפה חמורה מסקילה, שאם כך היה לו להתחיל בחמותו שבה נאמר עיקר עונש שריפה, ועוד שאחר חמותו היה לו למנות כלתו - שהיא בסקילה החמורה - קודם לשאר עריות שאינם במיתת בית דין אלא בכרת.

יבמות דף ג'. יום ה' פרשת ויקרא - ז' אדר ב' תשפ"ב

הוקדש להצלחת אחינו פעיל מסור מאוד למען המערכת

הרב משה בן מרים לאה שליט"א

לנחת והצלחה וסיעתא דשמיא על כל צעד ושעל בכל הענינים

דף ג' - ע"א

אין לומר שהתנא פתח בבתו מאנוסתו משום שעיקר איסורה לומדים מדרשה ד'הנה נה', ועונשה לומדים מהדרשה של 'זמה זמה' וכיון דאתא מדרשא חביב לו לתנא לפרט קודם שאר עריות שעיקר איסורם נכתב מפורש, ורק פטור יבום שבהם לומדים מדרשה - שאם כן היה לו לכתוב אחות אשה בסוף, שבין עיקר איסורה ובין מה שפטורה מיבום נכתב בפירושו.

סדר עריות במשנה לפי הקרוב לו יותר - כתב קודם בתו ובת בתו ובת בנו שהם קרובי עצמו, ומשום שכתב ג' דורות שלו למטה כתב ג' דורות של אשתו למטה, ואגב שכתב ג' דורות של אשתו למטה כתב ג' דורות שלה למעלה, וכתב אחותו ואחות אמו שהם קרובי עצמו, וכיון שכתב איסור אחווה כתב אחות אשתו ואשת אחיו שלא היה בעולמו, ואחרי זה כתב כלתו.

תנן ט"ו נשים 'פוטרות' שמשמעותן שאם רוצה מייבם, ובאמת אסור לייבם והיה לו לשנות 'אוסרות' - מפני שאם היה שונה 'אוסרות' היה משמע שהערוה היא האוסרת עליו את צרתה, ואם כך אף שלא במקום מצוה (שאינה אשת אח) אוסרת עליו את צרתה, ולכן שנה 'פוטרות' ללמד שהערוה רק פוטרת הצרה מיבום, וממילא אסורה להתייבם משום אשת אח שלא במקום מצוה.

שנה התנא שפוטרות 'מן החליצה' ולא הסתפק במה ששנה שפוטרות 'מן היבום' - קמ"ל שכל העולה ליבום עולה לחליצה וכל שאינה עולה לייבום אינו עולה לחליצה.

מה שהקדים התנא פטור חליצה לפטור יבום - אבא שאול היא, דאמר מצות חליצה קודמת למצות יבום, משום שסובר שהכונס יבמתו לשום נוי ולשום אישות כאילו פוגע בערוה.

דף ג' - ע"ב

מניין של הרישא - ט"ו נשים, ומניין של הסיפא - הרי אלו פוטרות' שמשמע שרק אלו, למעוטי הא דאמר רב שצרת סוטה פטורה, ולמעוטי הא דאמר רב אסי שצרת איילונית (שהכיר בה אחיו שהיא איילונית) פטורה.

לרב ורב אסי מניינא הרישא והסיפא - למעוטי צרת מחזיר גרושתו וצרת ממאנת ביבם, שאף שאסורות בייבום חייבות בחליצה. ואם רב לא סובר הא דרב אסי ורב אסי לא סובר הא דרב - מנין אחד למעוטי דינו של השני, ומנין האחר למעוטי או צרת ממאנת או צרת מחזיר גרושתו.

לרב הסובר שצרת סוטה פטורה ולרב אסי הסובר שצרת איילונית פטורה - הטעם שלא שנה התנא צרות אלו במשנה, משום שלא שייך בהם צרת צרה כשאר עריות דמתניתין, משום שאסורות על כל האחים.

המקור שערובה פטורה מן היבום ומחליצה - שנאמר 'אשה אל אחותה לא תקח לצרור לגלות ערותה עליה בחייה', 'עליה' מיותר לדרוש לקרא ש'יבמה יבא עליה', שאף במקום מצוה לא תיקח, ולומדים ממנה לשאר עריות - מה אחות אשה שהיא ערוה וחייבים על זדונה כרת ועל שגגתה חטאת אסורה ליבם, אף כל ערוה שהיא ערוה וחייבים על זדונה כרת ועל שגגתה חטאת אסורה ליבם.

המקור שצרת ערוה פטורה מן היבום ומחליצה - שנאמר 'אשה אל אחותה לא תקח לצרור', ומשום שכתוב 'לצרור' ולא 'לצור' שומעים שגם צרת צרתה פטורה.

שש עריות החמורות מאלו (דתנן לקמן דף י"ג) שאסורות לכל האחים ומותרות רק לאחרים, צרותיהם מותרות, שדוקא אחותו ועריות הדומות לה שיוכלות להינשא לאחים, הואיל ופטרה התורה מזיקתה הרי היא עליו באיסור אשת אח כמו באח שיש לו בנים, שהיא בכרת.

יבם ערוה או צרתה הרי הם בעונש כרת - שנאמר 'כי כל אשר יעשה מכל התועבות האלה ונכרתו הנפשות העושות מקרב עמם'.

הטעם שצריך דרשה 'עליה' לפטור ערוה מיבום וחליצה, שולכי כן היינו אומרים שמגיע מצות עשה של יבום ודחי לא תעשה של עריות, והקשו בגמרא וכי עשה דוחה לא תעשה שיש בו כרת.

יבמות דף ד'. יום ו' פרשת ויקרא - ח' אדר ב' תשפ"ב

דף ד' - ע"א

סוגית עשה דוחה לא תעשה (עדל"ת)

המקור שעשה דוחה לא תעשה - מסמיכות 'לא תלבש שעטנז' לגדילים תעשה לך' שהותרו כלאים בציצית.

דורשים סמוכים בתורה - שנאמר 'סמוכים לעד לעולם עשויים באמת וישר'. סמיכות 'לא תחוסם שור בדישו' לכי ישבו אחים יחדיו' באה ללמד שיבמה שנפלה לפני מוכה שחין אין חוסמים אותה - סותמים טענותיה לכופה להתייבם, אלא כופים אותו לחלוץ.

המקור שמכשפה עונשה בסקילה - לכן עזאי מסמיכות 'מכשפה לא תחיה' ל'כל שוכב עם בהמה מות יומת' שעונשו בסקילה (שנאמר באשה הנרבעת לכהמה 'מיהם בס' היינו סקילה). לרבי יהודה - מכח סמוכים לא נוציא זה לסקילה, אלא אוב וידעוני בכלל מכשפים היו והרי הם בכלל 'לא תחיה', ויצאו מן הכלל שנאמר בהם 'ירגמו אותם' ללמד על הכלל שכל המכשפים בסקילה.

אנוסת ומפותת בנו - מותרת לכו"ע, שלא אסרה תורה אלא אשת בנו. 'לא יקח איש את אשת אביו ולא יגלה כנף אביו' - לרבי יהודה היינו כנף שראה אביו, ובא הכתוב לאסור אנוסת ומפותת אביו, שמסמיכות לפסוק 'ונתן האיש השוכב' לומדים שמדובר באנוסה. לחכמים - מותר אדם באנוסת ומפותת אביו ולא אסרה תורה אלא אשת אביו, ואין זו סמיכות שנאמר 'לא יקח איש את אשת אביו' לבינתים, אלא הפסוק בא לאסור שומרת יבם של אביו (אשת אחי אביו) לעבור עליה בשני לאוין.

בכל התורה לא דרש רבי יהודה סמוכים אך במשנה תורה דרש (כ"ל), או משום שמוכח שלא כרבנן שאילו בא הפסוק לערוה של אשת אחי אביו היה לו לכתבה בפרשת עריות, או משום שדורש רק כשמיותר לדרשה, ו'לא יגלה כנף אביו' מיותר.

דף ד' - ע"ב

רבי יהודה דרש סמוכים להתיר כלאים בציצית וללמד שעדל"ת, או משום שמוכח מכך שנאמר פסוק זה סמוך לאיסור שעטנז ולא בפרשת ציצית, או משום ש'צמר ופשתים' האומר באיסור שעטנז מיותר ללמד סמוכים שעדל"ת, שכבר למדנו שאיסור שעטנז הוא בצמר ופשתים כתנא דבי רבי ישמעאל בסמוך.

נאמר 'ובגד כלאים שעטנז לא יעלה עליך' ללמד שלא רק דרך לבישה אסור אלא כל הנאת חימום, ונאמר 'לא תלבש שעטנז' - לאפוקי מוכרי כסות שאין מתכוונים

להנאת חימום, שצריך העלאה כמו לכישה שיש בה הנאה.

כלאי בגדים הם בתערובת צמר ופשתים - דתנא דבי ישמעאל הואיל ונאמרו בתורה סתם בגדים, ופרט לך הכתוב באחד מהם - בנגעים 'בבגד צמר או בבגד פשתים' - אף כל בגד שבתורה היינו צמר ופשתים.

אפילו בלבישה שהנאתה אין איסור שעטנז אלא בצמר ופשתים ולא בתערובת שאר מינים, שלומדים 'לא תלבש שעטנז' מבגד כלאים שעטנז לא יעלה עליך' מה בגד בהעלאה היינו צמר ופשתים (כ"ל שסתם בגד בתורה הוא צמר ופשתים) אף שעטנז ד'לא תלבש' היינו צמר ופשתים, ונמצא ש'צמר ופשתים' מיותר לדרשת סמוכים.

'הכנה' - משמע עשה הציצית ממין כנה הבגד, ונאמר 'צמר ופשתים' בשעטנז סמוך ל'גדילים תעשה לך' שמשמע עשה ציצית מצמר ופשתים, לרבא - צמר ופשתים פוטרים בין במינים בין שלא במינים, שאר מינים במינים פוטרים שלא במינים אין פוטרים, לרבא דבי רבי ישמעאל, שאר מינים פטורים מציצית ש'בגדיהם' היינו דווקא מצמר או פשתים (כ"ל), ולולי סמוכים להיתר כלאים בציצית היינו דורשים מ'הכנה' שלבגד פשתים תעשה ציצית של פשתים (בלא תכלת, שהיא צמר), ולבגד צמר תעשה ציצית של צמר, ובה תטיל תכלת, ובה דרשת סמוכים ללמד שגם בבגד פשתים עשה ציצית צמר של תכלת, שהותרו כלאים בציצית.

יבמות דף ה' . שב"ק פרשת ויקרא זכור ט' אדר ב' תשפ"ב

דף ה' - ע"א

נאמר בטוהרת מצורע יגלה את כל שערו את ראשו ואת זקנו - 'ראשו' מיותר אחר שכבר נאמר 'את כל שערו', לדרוש (לחד תנא, וראה בסמוך שיטה אחרת) שמצות עשה של תגלחת מצורע דוחה לא תעשה של 'לא תקיפו פאת ראשכם' (למ"ד תגלחת כל הראש בכלל לאו שלא תקיפו), אך כן שלא לאו תקיפו אינו שווה בכל - שאינו נוהג בנשים, אין ללמוד משם שעשה דוחה לאו השווה בכל.

'זקנו' האמור בתגלחת מצורע מיותר, אחר שכבר נאמר 'את כל שערו', לדרוש שדוחה לאו 'פאת זקנם לא יגלחו' האמור בכהנים, אך אי אפשר ללמוד מכך שעשה דוחה לא תעשה גם לאו שאינו שווה בכל (אחר שלא הוזהר בכלל ללמוד מ'ראשו') - שאפשר שרק לאו שאינו שווה בכל דוחה, והוצרך ללמדנו זאת גם בכהנים שלא נאמר שכיון שריבה בהם הכתוב מצוות רבות אין הלאו שבהם נדחה מפני עשה.

'א' ש'ראשו' האמור בתגלחת מצורע מיותר לדרוש שמצות עשה של תגלחת דוחה לא תעשה של 'תער לא יעבור על ראשו' האמור בנזיר, אך אי אפשר ללמוד מכך שעדל"ת - דשאני לאו של נזיר שאפשר להתירו על ידי שישאל לחכם על נזרו ויתירנו. (ובהכרח כן הוא, שהרי בנזיר יש עשה ולא תעשה, ואם אפשר ללמוד ממנו לכל מקום - יש ללמוד שעשה דוחה לא תעשה ועשה, והרי קיימא לן שאין דוחה).

דף ה' - ע"ב

מסקנת הגמרא שחכמים החולקים על תנא דבי רבי ישמעאל, וסוברים שאין לומדים שסתם בגד הוא מצמר ופשתים כמו בנגעים, ולדבריהם 'צמר ופשתים' האמור בשעטנז אינו מיותר לדרוש היתר כלאים בציצית מדין עדל"ת (לעיל דף ד'), גם הם לומדים שעדל"ת מסמיכות שעטנז לציצית, שתיבת 'שעטנז' מיותרת.

'גדילים תעשה לך', ולא נאמר 'ציצית', ללמד שיעור מנין החוטים, שגדיל אי אפשר לעשות פחות משני חוטים, גדילים - ד', וכתבי 'ונתנו על ציצית הכנה פתיל' - אמרה תורה פתלהו מתוכו ועשה מאלו ד' חוטים גדיל אחד (והרי הם ח' חוטים כשתוחם בכנה הבגד), ולא יעשה כולו גדיל אלא יהיו פתילים תלויים - קצת גדיל וקצת ענף.

'צמר ופשתים יחדיו' - חיבור כלאים בבגד אינו חיבור בפחות משתי תכיפות. **'שעטנז'** - מן התורה אינו חייב עוד שיהיו הצמר והפשתים שוע טווי ונוו - מתוקנים ומנופצים יחד היטב במסרק, ומופנה גם ללמוד ממנו שעדל"ת - שתיבת שעטנז מיותרת לגמרי, וללמד שעדל"ת היה יכול הכתוב לומר 'לא תלבש כלאים צמר ופשתים יחדיו', ומכך שנאמר 'שעטנז' ולא 'כלאים' דורשים שצריך שיהיו שוע טווי ונוו.

הגמרא חוזרת וקושיא לעיל (דף ג'), שאכן יש מקור שעדל"ת, אך מנין שדוחה גם ל"ת שיש בו כרת (ולכן בלי לאו דרשה 'עליה' היתה מצות יבום דוחה איסור עריות שיש בו כרת), שאי אפשר ללמוד זאת: ממה שחייב עוד שיהיה מילה דוחה שבת הגם שיש בו כרת - שמילה נכרתו עליה י"ג בריתות, ממה שמצוות עשה של קרבן פסח דוחה שבת - שפסח מצוות עשה שיש בו כרת, ממה שמצוות עשה של קרבן תמיד דוחה שבת - שכן תדיר, ממילה ופסח יחד - מה לשניהם שהם בכרת, מפסח ותמיד - שהם צורך גבוה, ממילה ותמיד - שהיו כבר קודם מתן תורה (למ"ד עולה שהקריבו ישראל במדבר עולת תמיד היתה), וכן מכולם יחד אי אפשר ללמוד - שהיו קודם מתן תורה.

יבמות דף ו' . יום א' פרשת צו י' אדר ב' תשפ"ב

הוקדש והצלחת אמנו אשת חיל עטרת בעלה

מרת מרים לאה בת מלכה תליט"א

לנחת והצלחה וסיעתא דשמיא על כל צעד ושעל בכל הענינים

דף ו' - ע"א

'איש אמו ואביו תיראו ואת שבתותי תשמורו אני ה' אלוהיכם' - כולכם (אתה אביך ואמך) חייבים בכבודי, שלא תאמר שאם אביו או אמו ביקשו שחוט לי בשל לי בשבת שישמע להם משום שעשה דוחה לא תעשה שיש בו כרת, אך אי אפשר ללמוד מכך היתר ערוה ליבם (לולי המיעוט 'עליה') - שעשה של כיבוד אב ואם אי אפשר לקיים (באופן זה) בלי עקיפת הלאו, מה שאין כן ביבום של לקיים העשה בלי דחיית הלאו - בחליצה.

כהן שאמרו לו אביו היטמא בבית הקברות להחזיר אבידה, או שאמרו לו שלא יחזיר אבידה, יכול ישמע לו, תלמוד לומר 'איש אמו ואביו תיראו ואת שבתותי תשמורו אני ה' אלוהיכם' - כולכם חייבים בכבודי.

אין בנין בית המקדש דוחה שבת, אף אם נאמר שעשה דוחה לא תעשה שיש בו כרת - שנאמר 'את שבתותי תשמורו ומקדשי תיראו'.

'את שבתותי תשמורו ומקדשי תיראו' - מה שמירה האמורה בשבת לא משבת אתה מתיירא אלא ממי שהזהיר על השבת, אף מורא האמורה במקדש לא ממקדש אתה מתיירא אלא ממי שהזהיר על המקדש, ומה שמירה האמורה בשבת לעולם,

אף מורא האמורה במקדש לעולם אף בזמן שאין בית המקדש קיים.

דף ו' - ע"ב

איזהו מורא מקדש - לא יכנס אדם בהר הבית במקלו במגעו בפונדתו ובאבק שעל רגליו, ולא יעשנו קפנדריא, וקל וחומר לרקיקה.

לא תבערו את בכל מושבותיכם - מיותר אחר שנאמר 'לא תעשה כל מלאכה', לרבי יוסי - ללאו יצאת, שאין חייבים שקילה על מלאכת הבערה (כשאר מלאכות שבת), ואין בה אלא לאו בעלמא, לרבי נתן - ללמד שאם עשה כמה מלאכות חייב חטאת על כל מלאכה ומלאכה.

'מושבותיכם' (האמור בפסוק ד'לא תבערו אש', הגם ששבת חובת הגוף היא ונוהגת בין בארץ ובין בחו"ל) - דסלקא דעתך שמתירים מיתת בית דין בשריפה בשבת, לכן נכתב 'מושבות', והיינו בית דין כפי שלומדים בגזירה שוה מהכתוב 'זהו אלה לכם לחוקת משפט לדורותיכם בכל מושבותיכם', ומלמד שגם בית דין מצווים שלא לשרוף החייב שריפה בשבת. **אף לרבי יוסי שהבערה אינה אלא לאו, יש בשריפת בית דין מלאכה שיש בה כרת, והיינו ביטול הפתילה.**

לולי הדרשה הנ"ל היה מיתת בית דין דוחה שבת, ורצו להוכיח מכאן שעשה דוחה לא תעשה שיש בו כרת, ולכן צריך קרא 'עליה' ללמד שערוה אסורה ליבמה.

יבמות דף ז' . יום ב' פרשת צו י"א אדר ב' תשפ"ב

דף ז' - ע"א

משום רבי ישמעאל אמר תלמיד אחד: לפי שנאמר 'וכי יהיה באיש חטא משפט מות והומת', שומע אני בין בחול בין בשבת, ומה אני מקיים 'מחלליה מות יומת' בשאר מלאכות חוץ ממייתת בית דין, או אינו אלא אפילו מיתת בית דין ומה אני מקיים 'והומת' בחול ולא בשבת, או אינו אלא אפילו בשבת, תלמוד לומר 'לא תבערו בכל מושבותיכם' וכו' אף מושבות האמורים כאן בבית דין וכו'. פירוש דבריו להוי מביא: שומע אני וכו' - שעשה דוחה לא תעשה. או אינו אלא אפילו מיתת בית דין וכו' - דווקא לא תעשה גרידא דוחה ולא תעשה שיש בו כרת. או אינו אלא אפילו בשבת וכו' - הרי לא תעשה חמור מעשה שהיה לוקים עליו ואף על פי כן עשה דוחה אותו, אם כן ידחה גם לא תעשה שיש בו כרת, שמה לי חומרא זוטא ומה לי חומרא רבה. ת"ל לא תבערו וכו'.

למסקנא אין ללמוד מכך שעשה דוחה לא תעשה שיש בו כרת, שכך הוא פירוש דבריו: שומע אני וכו' - משום קל וחומר, מה עבודה שהיא חמורה בכך שהיא דוחה שבת, רציחה דוחה אותה - שאם היה כהן רוצח ורוצה לעבוד עבודה מביאים אותו לבית דין להמיתו, שבת שנדחית מפני עבודה אינו דין שרציחה דוחה אותה. או אינו אלא אפילו מיתת בית דין וכו' - קבורת מת מצוה תוכיח, שדוחה את העבודה ואינו דוחה את השבת. או אינו אלא אפילו בשבת וכו' - הא גופא יש ללמוד בקל וחומר, שקבורת מת מצוה הדוחה העבודה תדחה את השבת. ת"ל לא תבערו וכו'.

דבר שהיה בכלל ויצא מן הכלל לא ללמד על עצמו יצא אלא ללמד על הכלל כולו יצא, כגון, שלמים בכלל כל הקדשים שכבר הוזהר בכרת האוכל בטומאה, ויצא מן הכלל שנאמר בהם 'והנפש אשר תאכל בשר מזבח השלמים וטומאתו עליו ונכרתה' - יצא להקיש אליהם ולומר לך, מה שלמים מיוחדים קדשי מזבח, אף כל קדשי מזבח, יצאו קדשי בדק הבית שאם אכלם בטומאת הגוף פטור.

דבר שהיה בכלל ויצא לידון בדבר החדש אי אתה רשאי להחזירו לכללו עד שיחזירונו לך הכתוב בפירוש, כיצד, לפי שיצא אשם מצורע לידון בדבר חדש שאינו בשאר אשמות - הזאת דמו על בהן יד ורגל, יכול לא יהא טעון מתן דמים ואימורים לגבי מזבח, ת"ל 'כי כחטאת האשם הוא' (המיותר אחר שכבר נאמר 'ישחוט את הכבש במקום אשר יישחוט את החטאת ואת העולה במקום הקודש') - מה חטאת טעונה מתן דמים ואימורים לגבי מזבח אף אשם כן.

ס"ד בגמרא שצריך 'עליה' לאסור ערוה ליבמה, משום שאיסור אשת אח היה בכלל כל העריות, ויצא מן הכלל להתיר ליבם, על הכלל כולו יצא - להתיר ליבם כל העריות. ודחה הגמרא, שהיינו דווקא כשהכלל באיסור והפרט באיסור, מה שאין כן היתר אשת אח יצא מכלל האיסור להתיר, והיינו דבר שהיה בכלל ויצא לידון בדבר החדש שאי אתה יכול להחזירו ולהשוות לכללו, וכן לא להשוות הכלל לו ולהתיר שאר עריות.

דף ז' - ע"ב

ס"ד בגמרא שצריך 'עליה' לאסור עריות ליבם, משום שאפשר ללמוד היתר שאר עריות במה מצינו מאשת אח, שכשם שהותר איסור זה כך הותרו כל עריות. ודחה הגמרא, שכל העריות אסורות לו גם מדין אשת אח, ואין ללמוד דחיית שני איסורים מהיתר אשת אח שהוא רק איסור אחד.

מצורע שחל שמיני שלו שהוא יום הבאת קרבנותיו בערב פסח, וצריך לעמוד בהר הבית ולהכניס ידיו לעזרה ליתן מן הדם על הבהונות, וראה קרי בו ביום, וטבל אף שטבול יום בקרי אינו נכנס לעזרה - זה נכנס, מוטב שתבוא מצות עשה של קרבן פסח שיש בה כרת ותדחה עשה מדברי קבלה - כניסה למחנה לוי - שאין בו כרת. ואף לעולא שביאה במקצת שמה ביאה יכול להכניס בהונותיו לעזרה, אף שגם זה בכרת, שכיון שהותר להיכנס במקצת משום צרעת הותר גמי לקרי.

לכך צריך 'עליה' לאסור עריות ליבם, שלולי זאת היינו אומרים הואיל והותר איסור אשת אח כשמת אחיו, הותר גם שאר איסורי ערוה.

יבמות דף ח' . יום ג' פרשת צו י"ב אדר ב' תשפ"ב

דף ח' - ע"א

הואיל ואישתרי אישתרי' אומרים רק אם הותר איסור המצורע לאיסור השני, כהיתר כניסת מצורע ביום השמיני, שהואיל ואישתרי איסור מצורע הקדום הותר איסור בעל קרי המאוחר, ולכן אם נשא האח התי אשה, ונאסרה עליו אחותה משום אחות אשתו, ואחר כך נשא אחיו את אחותה, שאיסור אחות אשה חל קודם שחל עליה איסור אשת אח אינו צריך קרא 'עליה' לאוסרה עליו, שלא שייך לומר כשנפלה לפניו ליבום הואיל ואישתרי איסור אשת אח המאוחר אישתרי איסור אחות אשה המוקדם.

הואיל ואישתרי אישתרי' אומרים רק כשהותר מאיסור הראשון קודם שחל האיסור השני, כגון במצורע שראה קרי ביום השמיני, שמשאיר המזרח הותר מאיסור הראשון, ולכן אם ראה אחך קרי הותר לו גם איסור זה, ואמנם אם ראה

שהרי גם אמו שהיא אנוסת אביו שנשאת לאחיו (שמותר לו - לדעת חכמים החולקים על רבי יהודה) פוטרת צרתה / רבי השיב שכיון שלרבי יהודה אסורה על אחיו, בפלוגתא לא קא מיירי / והקשו בגמרא מהא דתני רבי חייא שבכל העריות שבמשנה שייך שנפלו לשני כלל זה באשת אחיו שלא היה בעולמו אלא אליבא דרבי שמעון (במת, נולד ויבם, מת, נולד ויבם, ש"מ דמתניתין מיירי בפלוגתא / ותיירצו בגמרא שרבי לא סבר כללי דרבי חייא, רבי אמר ללוי שלא שנינו במשנה בכלל העריות שאין מתייבמות אמו שהיא אנוסת אביו מפני שהיא פלוגתא דרבי יהודה ורבנן, ובפלוגתא לא קא מיירי, והגם שאיסור שניות ואיסור לאוין שנינו בפרק שני אף שהוא בפלוגתא ברבי עקיבא ורבנן - בפרק שלנו אין פלוגתא, והגם שבית שמאי מתירים את הצרות ומתניתין כבית הלל - בית שמאי במקום בית הלל אינה משנה, והגם שרבי שמעון חולק על דין אשת אחיו שלא היה בעולמו שנינו במשנה - לא נחלק אלא בנולד אחר שייבם אחיו השני ונפלה לפניו רק מכח אחיו השני, אבל אם נולד קודם שיבמה אחיו השני מודה רבי שמעון שהואיל ונאסרה עליו עשה אחת כנפילה ראשונה אסורה עליו מדין אשת אחיו שלא היה בעולמו, ורבי הושיעיא שאמר שגם בזה חולק רבי שמעון איתתב.

מערכת סיכומי הדף היומי - מחודדים שולחת בזאת לכל הלומדים די בכל אתר ואתר חג פורים כשר ושמה .

קיימו וקיבלו היהודים עליהם ועל זרעם לקיים מצות יום עד דלא ידע, אבל לא לגבי מצות לימוד וזיכרון התורה ביום קבלת התורה באהבה אלא כמו שדרשו רז"ל על פסוק ושנתם שיהיו דברי תורה מחודדים בפיך שאם שאלך אדם אל תגמול אלא אמור לו מיד עד שהתורה תהא אורה 'אורה זו תורה' קבל על עצמך שלא לעבור את הדף היומי עד שהוא משונן ומחודד בפיך כחוק 'ולא יעבור' ושיעשה לנו ניסים כמו שעשה לאבותינו במים החם בזמן הזה, אמן.

יבמות דף י' . יום ה' פרשת צו - פורים דמרים תשפ"ב

דף י' - ע"א

לרב אדא קרחינא בשם רבא, כך השיב רבי ללוי על שאלתו מדוע לא שנינו במשנה גם אמו אנוסת אביו: רבי סובר כללי ר' חייא, ולכך לא שנינו אנוסת אביו במתניתין משום שאכן שייך בה שתי אחיות שיפלו ליבום לפני שני אחים - אם אנס אביהם שתי אחיות והוליד בן מכל אחת, וכל אחד מהאחים נשא אנוסה אחת של אביו, ומתו בלא בנים, ונפלו נשותיהם לפני אחיהם - שנולדו משתי האחיות, אך לא שייך שהאסורה לזה מותרת לזה והאסורה לזה מותרת לזה, שכל אחת מהם אסורה לשני האחים - שהיא או אמן או אחות אמו.

לרב אשי כך השיב רבי ללוי על שאלתו מדוע לא שנינו במשנה גם אמו אנוסת אביו: רבי לא ס"ל כללי ר"ח, ומתניתין מיירי בפלוגתא, אלא טענתו של רבי ללוי היתה דמתניתין בשיטת רבי יהודה שכל האחים אסורים באנוסת אביהם, דתנן לקמן שש עריות חמורות שצרותיהן מותרות לאחים משום שכל האחים אסורים בערובה עצמה, ונשנו שם 'אמו' ו'אשת אביו' ועל כרחק אמו היינו אנוסת אביו שאינה אשת אביו, ואם כן לא שייך לשנות אמו אנוסת אביו במשנה הראשונה, שלא שייך שאחיו נשא אמו שהיא אנוסת אביו.

רבינא הקשה על ביאורו של רב אשי, שגם אם מתניתין כרבי יהודה שייך שנפלה לו אמו אנוסת אביו, כגון שעבר אחיו על איסור לאו, ונשא אנוסת אביו, שגם לר"י הקידושין חל, ומת, ונפלה אמו לפניו ליבום, ותיירץ רב אשי דתנא דמתניתין לא מיירי במי שעבר ונשא באיסור.

רב אשי עצמו הקשה על דברי רבי לפי ביאורו בדבריו, שגם לרבי יהודה שייך שנפלה לו אמו באופן שלא עבר אחיו על איסור, כגון שאביו אנס כלתו אשת ראוון והוליד ממנה בן, ומת ראוון ונפלה לפניו בנה, והשיבו רב כהנא שהתנא אינו עוסק באחווה של איסור.

אף על פי שרבי השיב ללוי טעם הדבר שלא תני תנא של מתניתין אמו, הגיה לוי והוסיף במשנתו ט"ז עריות במקום ט"ז והוסיף אמו, שאם היתה אשת אביו ועבר אחיו ונשאה שאין הקידושין תופסים - אינה פוטרת צרתה, ואם היתה אנוסת אביו ונשאת לאחיו מאביו, שהקידושין תופסים בה אפילו לרבי יהודה - פוטרת צרתה.

דף י' - ע"ב

ריש לקיש הקשה לרבי יוחנן: לפי לוי דמתניתין מיירי גם באופן שעבר ונשא, לתני גם אף שחלץ ליבמתו וזרז ונכסה, שעבר על לאו ונכסה, ומת בלא בנים, שאסורה על כל האחים באיסור כרת (לדעת ר"ל לקמן בסמוך), והשיבו: במתניתין תנן שגם צרת צרה פטורה מהיבום, וחלוצת אחיו אסורה על כל האחים ולא שייך בה צרת צרה. (והשיבו כן לפי שיטתו של ר"ל, אמנם לדעת רבי יוחנן עצמו הרי היא על כל האחים רק באיסור לאו).

החולץ ליבמתו וזרז וקידשה עובר בלאו, שנאמר 'אשר לא יבנה את בית אחיו' - כיון שלא בנה שוב לא יבנה, ועל שאר האחים - לריש לקיש היא בכרת באיסור אשת אח, וכן הצרה אסורה על החולץ ושאר האחים באיסור כרת. ולרבי יוחנן - בין הוא ובין שאר אחים אינם חייבים כרת לא עליה ולא על צרתה, כיון שמעיקרא הרשות ביד כולם לחלוץ לאיזה צרה שירצו לא מסתבר שמשום שחלץ אחד מהם לאחת שיהיו בכרת, אלא החולץ הוא שליח של כל האחים, והחלוצה היא שליחה של כל הצרות.

יבמות דף י"א . יום ו' פרשת צו - פורים דמוקפים תשפ"ב

דף י"א - ע"א

שנינו בברייתא 'החולץ ליבמתו וזרז וקדשה, ומת, צריכה חליצה מן האחים, עמיד אחד מן האחים וקדשה אין לה עליו כלום' רבי יוחנן הביא ראיה מהרישא לשיטתו, שהחלוצה אסורה על האחים בלאו, ושלא כשיטת ריש לקיש שחייבים עליה כרת, שאם כן לא היתה צריכה חליצה. והקשו עליו מהסיפא שקידושין של האחים אינו כלום, ואם אינה עליהם אלא באיסור לאו מדוע לא יתפסו בה קידושין.

רב ששת תירץ שהסיפא קאי כרבי עקיבא הסובר שאין קידושין תופסים בחייבי לאוים. והקשו עליו שאם כך הוי ליה למימר 'לדברי ר'ע אין לה עליו כלום'.

רב אשי תירץ הברייתא אליבא ריש לקיש, שמה שכתוב שצריכה חליצה מן

קרי בליל שמיני שלא יצא מצרעתו לשעה הראויה להבאת קרבנותיו לא הותר לו להיכנס ביום השמיני, ולכן אף אם נשא האח המת קודם, ונשא החי את אחותה בחיי הראשון, ומת אחיו, כיון שלא הייתה ראויה לו עשה אחת לא אומרים הואיל אישתרי אישתרי, ואסורה לו בלי קרא 'עליה'.

למסקנא נצרכת רשות 'עליה' לאסור אחות אשתו על היבם:

א. בנושא האח המת, ואחר כך נשא החי את אחות היבמה, שקודם שנשא אחותה היתה היבמה ראויה לו, וס"ד שהואיל ואישתרי איסור אשת אח אישתרי נמי איסור אחות אשה.

ב. משום שהוקשו כל העריות לאשת אח בפסוק 'כי כל אשר יעשה מכל התועבות האלה ונכרתו', ס"ד שמה אשת אח מותרת בייבום אף כל העריות, קמ"ל 'עליה' לאסור אחות אשה, ומקשינן כל העריות לאחות אשה לאיסור ולא לאשת אח להחיות, משום שלחומרא מקשינן, או מפני שיש בהם ב' איסורים כמו אחות אשה (עריית ואשת אח), מה שאין כן אשת אח אף בה אלא איסור אחד.

ג. לרבא - לאיסור ערוה א"צ דרשת 'עליה', שאין עדל"ת שיש בו כרת, אלא צריך קרא לאיסור צרת ערוה.

'יבמה יבא עליה ולקחה לו לאשה ויבמה', ולא נאמר 'ולקח' 'ויבם', אמר רבי - לאסור צרות ועריות, לרבא (שערוה לא צריך קרא) צ"ל 'לאסור צרות של עריות', 'ולקחה' בא לאסור צרה במקום מצוה, 'ויבמה' בא להתיר צרה שלא במקום מצוה - שדווקא במקום 'ויבמה' אסורה.

לרב אחא בר ביבי מר רבא אמר שגם לאסור צרת אשתו אינה צריכה לקרא 'עליה', שנאמר באיסור אחות אשה 'לצרו' לרבות הצרה לאיסור, וכתוב כרת בסוף הפרשה, ואין עדל"ת שיש בו כרת, אלא בעינן 'עליה' להתירה שלא במקום מצוה - שדווקא במקום 'עליה' (מצות יבום שנאמר בה 'יבמה יבא עליה') אסורה.

דף ח' - ע"ב

אחות אשה עצמה שלא במקום מצוה היא לומר שנלמד מ'עליה' שהיא מותרת, שדווקא במקום 'עליה' אסורה (שאינו לאסור מקל וחומר מה במקום מצוה אסורה כל שכן שלא במקום מצוה, שצרה תוכיח שאסורה רק במקום מצוה) - שנאמר 'ואשה אל אחותה לא תקח לצרו' לגלות ערותה, 'לצרו' - משמע לא היא ולא צרתה, והיינו במקום מצוה ששניהם אסורות, 'לגלות ערותה' - משמע רק אחת אסורה, והיינו שלא במקום מצוה שהיא אסורה וצרתה מותרת, ואין לומר להיפך, שא"כ לא נצטרך 'עליה' להתיר צרה.

'ואשה אל אחותה לא תקח לצרו' לגלות ערותה עליה בחייה, ואשה אל אחותה - למעט אחר מיתו, אבל נתגרשה אסורה שנאמר 'בחייה'.

רבי שדרש איסור צרות אסורה ולקחה ויבמה (כנ"ל) כך דרש: יאמר הכתוב 'ולקח', ותוספת ה' באה ללמד, שאם שני 'ליקוחין' - שתי יבמות, אם אתה יכול בכל אחת מהם לקיים 'ולקחה' אז מותר לייבם, אבל אם אין אתה יכול ליקח כל אחת מהם, שאחת אסורה משום ערוה - שניהם אסורות. ונאמר 'ויבמה' ולא 'ויבם' ללמד שרק במקום יבום אסורה צרה.

רבי לא למד איסור צרה מ'לצרו' - שסבר כרבי שמעון שבא ללמד פטור מצות יבום כשנפלו לו ב' אחיות מב' אחים שנעשו צרות זו לזו על ידי זיקה, שאם ייבם זקוקת מהם נמצא שנשאה אחות זקוקתו.

חכמים הלומדים איסור צרה מ'לצרו' - דורשים 'ולקחה' שאחר שנשאה נעשית כאשתו, ואם רצה להוציאה מגרשה בגט ואינה צריכה חליצה, ואם רצה מחזירה אחר שגירשה, ואין אומרים שאחר שכבר קיים מצות יבום וגרשה חזרה להיאסר עליו באיסור אשת אח, ו'ויבמה' לומדים שאפילו בא עליה בעל כרחה קנאה להיות כאשתו לכל דבר. ורבי לומד שהיא כאשתו מהאמור 'לאשה', ומה שמהני בעל כרחה לומד מ'יבמה יבא עליה'.

יבמות דף ט' . יום ד' פרשת צו - תענית אסתר תשפ"ב

דף ט' - ע"א

לרבי שלמד איסור ערוה וצרתה ליבם מקרא 'ולקחה' 'ויבמה', 'עליה' מיותר לדרוש לכתוב בחטאת העלם דבר של ציבור 'ונודעה החטאת אשר חטאו עליה' - מה 'עליה' בערוה זדונו כרת ושגגתו חטאת, אף ציבור מביאים חטאת רק על דבר שזדונו כרת.

הכהן המשיח מביא פר כהן משיח רק על דבר שזדונו כרת, שנאמר 'לאשמת העם' - דין אשמת המשיח כאשמת הציבור.

יחיד ונשיא מביאים חטאת רק על דבר שזדונו כרת, שלומדים גזירה שוה 'מצות' 'מצות' מחטאת הציבור.

אין ציבור מביאים פר לעולה ושעיר לחטאת על חטא עבודה זרה אלא כשחטאו בדבר שזדונו כרת, ציבור - לומדים גזירה שוה 'מעניני' 'מעניני' מפר העלם דבר של ציבור הבא על שאר עבירות, יחיד ונשיא ומשיח - מ'ואם נפש אחת' משמע בין יחיד בין נשיא בין משיח, ו'ו' מוסיף על ענין ראשון וילמוד תחתון מ'נפש אחת' מעליון בקרבן ציבור.

לחכמים הסוברים ש'עליה' בא ללמד איסור ערוה ליבמה, המקור שאין חייבים חטאת אלא על דבר שזדונו בכרת הוא מהכתוב בחטאת יחיד על חטא עבודה זרה 'הנפש אשר תעשה ביד רמה... ונכרתה.../... הרי שמדובר בעוון שיש בו כרת, ובפסוק שלפניו נאמר 'תורה אחת יהיה לכם לעושה בשגגה' - הוקשה כל התורה לעבודה זרה, שאין חייבים חטאת אלא על דבר שזדונו כרת, וחטאת ציבור על חטא עבודה זרה שאינה בכלל ההיקש ילפינן מ'ואם נפש' וילמוד עליון (ציבור) מתחתון (מחידים), וחטאת העלם דבר של ציבור בשאר מצוות לומדים 'מעניני' 'מעניני' שכתוב בעבודה זרה.

לרבי שדרש מ'עליה' שאין חייבים חטאת אלא על דבר שזדונו כרת, 'תורה אחת' בא ללמד שאין חילוק בקרבן שמביאים על חטא של עבודה זרה של יחיד לעיר שלמה, ושניהם מביאים בעירה, דס"ד שהואיל ומצינו שחילק הכתוב בין יחידים לעיר שלמה בחטא עבודה זרה במזיד - שיחידים בסקילה לפיכך ממונם פלט, ומרובים בסיף לפיכך ממונם אבד, וס"ד שגם בשוגג קרבנם ישתנה, ויביאו בני העיר פר לחטאת ושעיר לעולה (להיפר מחטאת העלם דבר של ציבור), או ס"ד שאין להם תקנה.

דף ט' - ע"ב

לוי שאל את רבי מדוע לא תנן במתניתין ט"ז עריות פוטרות צרותיהן (ולא ט"ו),

האחים היינו מאחים שנולדו אחר שחלץ האב וקידש, וכדעת רבי שמעון שבאופן כזה אינה בכלל אחת אחיו שלא היה בעולמו שאין זיקת אב הראשון אוסרה עליו. ובסיפא קאי כשקדשה אדם מהאחים שהיו קיים מאת בשעת החליצה, שהיא אסורה עליהם בכרת, ולכן אין להחזיקו עליהם.

רבינא מתרץ הברייתא אליבא רבי יוחנן, שמה שכתוב בסיפא שאחד מן האחים שקדשה אינו כלום היינו אח שנולד אחר החליצה והקידושין, וכדעת חכמים שגם ככהאי גוונא הוא בכלל אחת אחיו שלא היה בעולמו ואסורה עליו באיסור כרת.

המייבם וזו **על צרתה עובר בעשה**, שנאמר 'את בית אחיו' - בית אחד הוא בונה ולא שני בתים.

הבא על יבמתו ובא אחד מן האחים על צרתה - נחלקו רב אחא ורבינא אם הוא בכרת או בעשה, וכפולגות ריש לקיש ורבי יוחנן האם היבום נעשה בשליחות כל האחים - ועל כולם הצרות רק בעשה, או לא - ועל שאר האחים הצרות בכרת.

צרת סוטה - לרב פטורה אף מן החליצה, שבסוטה כתיב 'טומאה' (וסתימת הש"ס לעיל דף ג'). (שלא כרב).

אשה שהלך בעלה למדינת הים, ואמרו לה שמת בעלה, ונישאת, ואחר כך בא בעלה - תצא מזה ומזה, ואחיו של זה ואחיו של זה חולצים ולא מייבמים, ולרבי שמעון אחיו של ראשון מייבם. והקשה רב חסדא על רב, ששומעים מזה שצרת סוטה מותרת ליבום, והגם שהיא סוטה מדרבנן מכל מקום כל מה שתקנו רבנן כעין דאורייתא תקנו, ורב מתרץ דשאינו סוטה מדרבנן.

דף י"א - ע"ב

'לא יוכל בעלה הראשון אשר שלחה לשוב לקחתה להיות לו לאשה אחרי אשר הוטמאה' - לרב יוסי בן כיפר בשם רבי אלעזר היינו רק גרושה שנישאת לאחר, שכתוב 'הוטמאה', לחכמים גם אם רק נתקדשה לאחר, הקשנה אחר, 'ליתנה לאיש אחר', ואחרי אשר הוטמאה לרבות סוטה שאסורה לבעלה באיסור לאו, ולרב היינו דווקא סוטה ודאי, ולרב אשי היינו גם סוטה ספק. ולרבי יוסי בן כיפר סוטה (אפילו ודאי) אינה באיסור לאו לבעלה.

המקנא לאשתו, וכנסה עם אותו פלוני לסתר ושהתה כדי טומאה, אסורה לבעלה ולתרומה מדאורייתא, ואם מת חולצת ולא מתייבמת. ורב אשי הקשה על רב, ששמעינן מזה שסוטה אינה אסורה כערוהו, הגם שבס ספק סוטה קראה התורה בלשון טומאה (כשיטת רב אשי לעיל), ורב מתרץ שספק סוטה לא קראה התורה בלשון טומאה (כשיטת רב לעיל).

ספיקו של רב יהודה לענין צרת מחזיר גרושתו משנישאת לאחר שמת: ללישנא קמא - לרבי יוסי בן כיפר כיון שטומאה כתוב בה כערוית, בין היא ובין צרתה פטורים מחליצה וייבום, והגם שכתוב 'תועבה היא' היינו למעושת בניה ולא צרתה, והספק הוא לדעת חכמים, שהגם דירשו 'טומאה' שכתוב בחז"ל גרושתו לענין יבום, מכל מקום אין מקרא יוצא מידי פשוטו. ללישנא בתרא - לרבנן פשיטא שמתייבמת, כיון שקרו 'טומאה' שבפרשה לסוטה, והספק הוא לדעת רבי יוסי בן כיפר, האם דורשים 'תועבה היא' - היא תועבה ולא צרתה, או בא למדוד רק שאין בניה תועבים.

מי שנפלדו לפניו שתי יבמות מאה אחד, והייתה אחת כשרה לעלמא שהייתה מיוחסת וכשרה לכהונה, ואחת גרושה שאסורה לכהונה, אם מייבם - מייבם לכשרה (וכ"כ לפסולת), ואם חולץ - חולץ לפסולה ולא לכשרה, שאז פוסלה לכהונה ולא ישפוך אדם מי בורו ואחרים צריכים להם.

יבמות דף י"ב. שב"ק פרשת צו י"ז אדר ב' תשפ"ב

דף י"ב - ע"א

ספיקו של רבי יוחנן לענין מחזיר גרושתו משנישאת לאחר ומת, היא וצרתה: ללישנא קמא - היא ודאי אסורה ליבם, אסורה לחזרה שמה לבעלה הראשון שהייתה מותרת לו נאסרה, קל וחומר ליבם שהייתה אסורה לו מקודם, והסתפק אם גם הצרה אסורה מזה ק"ו (ולרבי יוחנן ע"ב) רבי יוחנן אמר שצרתה מתייבמת. ללישנא בתרא - הסתפק בין אם אלים ק"ו גם במקום מצוה, אבל צרה ודאי שלא נדחית.

מיאנה בימה באחד מן האחים - אסורה לו, שעקר המיאון את הזיקה ואסורה עליו באיסור אשת אב, ואמנם מדאורייתא עקרו נישואי הראשון ומותרת לאח, אלא כיון שנפלה לפניו ליבום אחת כאשת אחיו ואסורה מדרבנן. אך מותרת לישאר אחים שלא מיאנה בהם.

מיאנה בבעל מותרת לאביו, מיאנה ביבם אסורה לאביו, שמשעת נפילה נראית ככלתו, שאהני נשואין קמא לזקקה לייבם, ונראית כאשתו של הראשונה וכלתו של אב.

צרת הממאנת ליבם - לשמואל אסורה לו, גזירה משום צרת בתו ממאנת, שנראית כצרת בתו (כ"כ בכלתו), לרבי אבין בשם רבי יוחנן - מותרת.

צרת איילונית שהכיר בה אחיו כשנשאת שאין כאן מקח טעות - לרב אסי אסורה ליבם, שנאמר 'זהיה הכבור אשר תלד' שצריך שרתא ראויה לילד, וכיון שאיילונית פטורה קיימא עליה באיסור אשת אב, וצרתה צרת ערוה. לרבא ורבי יוחנן - מותרת, דהוי צרת ערוה שלא במקום מצוה, שהרי האיילונית אינה במצות יבום.

שלשה נשואים שלש נכריות, ומת אחד מהם, ועשה השני מאמר במיבמתו, ומת, הרי אלו חולצות ולא מתייבמות מדרבנן, שנאמר 'ומת אחד מהם, יבמה יבם עליה' - מי שעליה זיקת יבם אחד ולא זיקת שני יבמים, ומאמר לא פסקיע זיקה.

דף י"ב - ע"ב

קטנה (מבת י"א שנה ויום א' עד י"ב שנה ויום א'), מעוברת ומניקה - לחכמים משמשת כדרכם ומן השמים ירחמה, שנאמר 'שומר פתאים ה', לרבי מאיר - משמשת במוך, קטנה - שמת תעברו ושמת תמות, ולרבה בר ליואי בוודאי היא ועוברת מהם, מעוברת - שמת תעשה עוברת סנדל, מניקה - שמת תגמול בנה וימת.

אי אפשר שחמותו ואם חמותו ואם חמיו מיאנו ונפלו לפניו צרותיהן ליבום, שהרי כבר ילדה ולא שייך בה מיאון, לרבה בר ליואי - שקטנה אינה יכולה לילד, שקודם י"א אינה מתעברת כלל, ומי"א עד י"ב מתעברת ומתים היא ועוברת. לרב ספרא - אינה מתה בוודאי, אלא משום שבנים הרי הם כסימני גדלות, ואינה יכולה עוד למאן אף אם היא קטנה. ל"א - בנים ערפים מסימנים, שאפילו לרבי יהודה שעד שירבה השחור יכולה למאן - בבנים מודה. לרב זבדי - אין בנים בלא סימנים, ואף שאין נראים חיישינן שנשרו, ואפילו למ"ד שבעלמא לא חיישינן - משום צער לידה חיישינן.

יבמות דף י"ג. יום א' פרשת שמייני י"ז אדר ב' תשפ"ב

דף י"ג - ע"א

המקור שצרות צרותיהן של ערוה פטורות מן החליצה ומן היבום: לרב יהודה - שנאמר 'לצור' ולא כתיב 'לצור', לרב אשי - נלמד מסברא, שכשם שצרה אסורה משום שנומדת במקום ערוה כך גם צרת בעל מותרת לערוה (שהרי הצרה אסורה עליו באיסור אבא). **מזו או נתגרשו הערויות - הצרות מותרות**, לרבי ירמיה - לתנא דילן אפילו כש הצרה ואחר כך גירש הערוה, כיון שבשעת מיתה לאו צרת ערוה היא, שסבר מיתה מפלת, לתנא במשנה להלן דווקא אם גירשה קודם שכנס הצרה, אבל אם נעשית צרת ערוה שעה אחת

אסורה עולמית, שסבר נשואין הראשונים מפילים. לרבא - שני המשניות נאמרו בתנא אחד, וזו ואין צריך לומר זו קתני.

כל ערוה שיכולה למאן ולא מיאנה, ומת בעלה, צרתה חולצת ולא מתייבמת, ולא מהני שאינם יכולות להינשא לאחיו מאביו. ואלו הן: אמו, אשת אביו, אחות אביו, אחות מאביו, אשת אחי אביו, אשת אחיו מאביו. ואם נישאו לאחרים שהם נכרים אצלו ומתו בעליהם, צרותיהן מותרות לו, שאין צרת ערוה אסורה אלא כשנפלה הערוה לפניו ליבום, שכיון שפטרה לצרתה מיבום עומדת הצרה באיסור אשת אב.

משנה. שש ערויות שהם חמורות מט"ו הערויות (מתניתין דף ב') **צרותיהן מותרות**, מפני שאינם יכולות להינשא לאחיו מאביו. ואלו הן: אמו, אשת אביו, אחות אביו, אחות מאביו, אשת אחי אביו, אשת אחיו מאביו. ואם נישאו לאחרים שהם נכרים אצלו ומתו בעליהם, צרותיהן מותרות לו, שאין צרת ערוה אסורה אלא כשנפלה הערוה לפניו ליבום, שכיון שפטרה לצרתה מיבום עומדת הצרה באיסור אשת אב.

איסור צרת ערוה ליבם היינו רק לשיטת בית הלל, אבל בית שמאי מתירים. ולכן אם חלצה הצרה - לבית שמאי מהני החליצה לאסרה לכהונה, ולבית הלל כיון שאינו צריך חליצה אין החליצה פוסלה לכהונה, וכן אם נתייבמה הצרה - לבית שמאי כשרה לכהונה, ולבית הלל כיון שנבעלה לאסור לה נפסלה לכהונה. אך אף על פי שאלו אוסרים ואלו מתירים אלו פוסלים ואלו מכשירים לא נמנעו לישא נשים זה מזה (שהודיעם אם אסורה לשיטתם).

דף י"ג - ע"ב

אף שנחלקו בית שמאי ובית הלל בדיני טומאות - לא נמנעו מלהשאת כליהם אלו לאלו לצורך טהרות (שהודיעם אם טמא לשיטתם).

מקורם של בית שמאי להתיר צרת ערוה: לרבי שמעון בן פי - שנאמר 'לא תהיה אשת המת החוצה' מכלל שיש פנימית (קרובה), ואעפ"כ אמר רחמנא לחיצונית (הצרה שהיא נכרית לו) 'לא תהיה החוצה'. ולבית הלל 'חוצה' לרבות ארוסה לחיוב יבום, ובית שמאי מרבה ארוסה מ'ה' 'חוצה', ובית הלל אין דורשים ה'. לרבא - טעמם של בית שמאי, שאין איסור חל על איסור, ולכן אם נשא את אשתו, ואחר כך נשא אחיו אחותה, לא אתי איסור אחות אשתו וחילל האיסור אשת אב, ולא הוי צרת ערוה, ואם נשא חי ואחר כך נשא מת אחותה, לא אתי איסור אשת אב וחילל האיסור של אחות אשתו והרי היא כנכרית אצלו, וכן כל הערויות, כגון בתו שחל עליה איסור בתו קודם שנעשית אשת אחיו.

לרב יהודה בשם רב אין קידושין תופסים ביבמה שלא חלצה, אף על גב שחיבי לאוין בעלמא תופס בהם קידושין, שנאמר 'לא תהיה אשת המת חוצה לאיש זר'.

לרבי יוחנן בן גורי כיון שנחלקו בית שמאי ובית הלל בדין צרת ערוה, יש לתקן שהיו חולצות וינשאו לשוק גם לבית שמאי, אך יפסלו לכהונה כיון שחיבות חליצה, ולפיכך שנה התנא במתניתין שלבית הלל אם נחלצו כשרות כהונה, להוציא מדברי רבי יוחנן בן גורי.

'לא תתגודדו' - אם רק לאסור חבורה על מת היה לו לומר 'לא תגודדו', אלא בא גם לאסור עשיית חבורות חבורות, שנראה כנוהגים שתי תורות, ולא בא רק לאסור אגודות אגודות ולא חבורה על מת - שאם כך הוי ליה לכתוב 'לא תגודדו'.

מגילה נקראת לכפרים ביום הכניסה, ועיירות גדולות בארבעה עשר ומוקפות חומה בחמישה עשר, והקשה ריש לקיש מדוע אין בזה משום איסור אגודות אגודות, שהרי בני י"ד אינם יכולים לקרות בט"ו, וכן להיפך.

מקום שנהגו לעשות מלאכה בערבי פסחים עד חצות עושים, ומקום שנהגו שלא לעשות אין עושים. **מלאכה בליל בדיקת חמץ** - בית שמאי אוסרים במלאכה ובית הלל מתירים. ואף שיש שעושים ככית שמאי ויש שעושים ככית הלל אין כאן אגודות אגודות - שהרואה מי עשה עושה מלאכה ואמר שאין לו מלאכה.

יבמות דף י"ד. יום א' פרשת שמייני י"ז אדר ב' תשפ"ב

דף י"ד - ע"א

נחלקו רב ושמואל אם עשו בית שמאי כדבריהם להתיר הצרות לאחים, ושני דרכים במחלוקתם: א. קודם שיצאה בת קול שהלכה כבית הלל, מ"ד דלא עשו - שבית הלל הרוב, ולמ"ד עשו - הולכים אחר הרוב רק כשהם שוים בחכמה, מה שאין כן בית שמאי שמחודדים ט. ב. אחר שיצאה בת קול, מ"ד עשו - רבי יהושע היא הסובר שאין משגיחים בבית קול. **למ"ד עשו בית שמאי כדבריהם אין בזה משום לא תגודדו** - לאבני משום שהיינו דווקא שתי בתי דינים בעיר אחת, הללו מורים כבית שמאי והללו כבית הלל, מה שאין כן שתי בתי דינים בשתי עיירות. לרבא - משום שהיינו דווקא בית דין בעיר אחד חצי מורים כבית שמאי וחצי כבית הלל, אבל שתי בתי דינים בעיר אחת אין בזה משום לא תתגודדו.

במקומו של רבי אליעזר היו כורתים עצים בשבת לעשות פחמים כדי לעשות ברז לאיזמל של מילה שיזמנה בשבת, שסובר שמכשירי מצוה דוחים שבת כמצוה עצמה, אבל במקומו של רבי עקיבא נהגו כמותו לאיסור, שסובר שכל מלאכה שאפשר לעשותה מערב שבת אינה דוחה את השבת. ואין בזה משום 'לא תתגודדו' משום שהם מקומות אחרים, ואין אומרים שמשום חומרת שבת הרי זה במקום אחד.

במקומו של רבי יוסי הגלילי היו אוכלים בשר עוף בחלב, שהיה דורש 'בחלב אמו' - מי שיש לו חלב אם.

במקומו של רבי יהושע בן לוי היה רב אבהו מטלטל נר שכבה, שסובר כרבי שמעון שלית ליה מוקצה, וכן סובר רבי אבהו, ואף על פי כן במקומו של רבי יוחנן לא טלטל משום כבודו דרבי יוחנן, הסובר כרבי יהודה במוקצה אפילו שלא מחמת איסור, וגם הודיע למשמש שלא יטלטל שם.

כל הטהרות והטומאות שנחלקו בהם בית שמאי ובית הלל לא נמנעו מהשאלת כליהם זה לזה, שהיו מודיעים זה לזה אם הכלים טמאים לשיטתם.

לא נמנעו בית שמאי ובית הלל מלישא נשים אלו מאלו, ולמ"ד לא עשו בית שמאי כדבריהם ניחא, ולמ"ד עשו כדבריהם הגם שלפי בית הלל צרות ערוה לאחים הם חייבי כריתות ובניהם ממוזרים, בית שמאי היו מודיעים לבית הלל שמשפחה זו היא מצרת ערוה שנתייבמה, ופירשו, ולא שתקו בית שמאי מלהודיע וסמכו שכניסת צרה יש לו קול. **דף י"ד - ע"ב**

סאיסור ערוה ועגנוש כרת, ושלא כרבי עקיבא הסובר שיש ממזר מחייבי לאוין, ולכן לבית הלל שהצרות נישאות לשוק בלי חליצה אף לשיטת בית שמאי אין בניהם ממזרים, כיון שאינם אלא באיסור לאו.

אף שנחלקו בית שמאי ובית הלל: בצרות, בגט ישן, ובספק אשת איש (במגרש על תנאי ונתיחה עמה באתם הימים שעדיין לא נתקיים התנאי), ובמגרש לאו ולנה עמו בפונדק, ובשיעור כסף קידושין - לא נמנעו בית שמאי מלישא נשים מבית הלל (חזון מצות ערוה עצמה שהיו נמנעים מלישא אותה בלא חליצה), ולא בית הלל מבית שמאי (כל שלא הודיעו להם שהם מאלו שהם אוסרים), ללמדך שחיבה ורעות נהגו זה בזה, לקיים מה שנאמר 'האמת והשלום אהבו'.